

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kazuistika dítěte

**Podpora přirozeného rozvoje řeči u dětí – primární
logopedická prevence**

Kroměříž

září 2021–únor 2022

Kazuistika dítěte

Osobní údaje: Vítek, chlapec ve věku 6 let.

Osobní anamnéza:

Průběh těhotenství byl bezproblémový. Porod proběhl císařským řezem, také bez komplikací. Vývoj dítěte v raném věku jen mírně opožděn. Sedět začal v jedenácti měsících, chodit ve čtrnácti měsících. První slova se začala objevovat ve dvou letech a později věty v tři a půl roce. Dítě neprodělalo žádné vážné nemoci, úrazy a nepodstoupilo jiné operace. Vždy měl veselou, kamarádskou povahu a neměl problémy ve vývoji.

Rodinná anamnéza:

Sourozenci: mladší setra (bez logopedických vad),
Vzdělání rodičů: Matka-VŠ, otec-SŠ – zemědělská škola,
Věk: 33 let,
Stav: klidné manželství,
Sourozenci: Matka- 2, otec- 1,
Celkové rodinné vztahy- klidné, dobré

Školní anamnéza:

Hrubá motorika: Chlapec je obratný, sportovně zdatný.

Jemná motorika: Ovládá práci všech prstů, zvládne zadané úkony velice rychle.

Laterálita: převažuje dynamika pravého oka, pravé ruky.

Sluchové a zrakové vnímání: Vnímání v pořádku, pohotové reakce na sluchové a zrakové podněty.

Dokáže od sebe odlišit věci jiného tvaru a barvy. Spolehlivě najde k obrázku chybějící části.

Vývoj řeči – Chlapec mluví bez problému v celých větách. Je komunikativní, dokáže souvisle popsat svůj celý den. Problém se skloňováním složitějších slov, s hláskou K, CH, T, F.

Kognitivní vývoj

Myšlení: Je inteligentní, dokáže sám přemýšlet o správném postupu.

Paměť a pozornost: Při aktivitě, která je pro něj moc jednoduchá, nebo se mu nezalíbí, nedává moc pozor, proto si podněty, které ho nezaujmu nepamatuje a nepřikládá jim ani žádnou velkou váhu důležitosti.

Sociálně – emoční vývoj: Spíše introvertní typ. Rád si hraje sám a vystačí si při volné hře vždy s jednou aktivitou, jež rozvíjí do další spontánní hry. Je zvyklý hrát si doma s jeho malou sestrou a rodinnými příslušníky, proto dokáže spolupracovat i s jinými dětmi ve skupině. Dokáže se ve skupině přizpůsobit. Pomáhá druhým dětem. Není to vůdčí typ.

Adaptace na MŠ a projevené zájmy: Ve školce je šťastný, vnímá to jako příjemné místo, kde si hraje ale těší se domů na další aktivity s rodiči. Nejrady si maluje a chodí na plavání. Dává přednost spíše vlastní kresbě než omalovánkám.

Mezi jeho silné stránky patří schopnost spolupráce, chuť do různých činností, tvoření, kreslení, malování.

Slabé stránky: Nerad se zapojuje do hudebních činností, zejména hry na doprovodný hudební nástroj. Nerad vystupuje z davu, je raději součástí skupiny, tudíž je lehce nesmělý a v jeho rozhodnutí se nenechá přemlouvat.

Problémy před vstupem do programu:

Orientačně jsem s chlapcem udělala dechová a artikulační cvičení. Zjistila jsem, že při výslovnosti samotného písmena K problém není. Teprve, až jsme si s Vítečkem povídali v delších větách se projevila špatná výslovnost a délka hlásek v celých slovech. Například Tatínek vysává travičkám mlito, Tonvitka zalívá, Adá místo Káťa.

Proto jsem se tedy zaměřovala na nácvik lepší výslovnosti dané hlásky K a Ch. Zjišťovala jsem, zda dítě slyší rozdíl v hláskách. Dítě nerozeznalo rozdíl mezi zaměněnou hláskou T za hlásku K a hláskou Ch a F. Nerozeznával jisté distinktivní funkce hlásek, např.: Š,Č. Vypozorovala jsem velmi časté nádechy, což způsobovalo nepřirozené rozdělení slov.

Bližší informace o řešení problému s chlapcem mi nemohly být sděleny.

Průběh spolupráce:

1. den

Seznámení a analýza vady

Proběhlo prvotní pozorování chování chlapečka ve skupině dětí při cvičení. S Vítečkem jsme se skamarádili téměř okamžitě. Spontánně si začal malovat a byl velice rád, že si maluje vedle něj. Zvolila jsem malbu na téma zima. Poznala jsem, že je to velice bystrý kluk, jelikož mě pečlivě pozoroval a postupně začal upravovat svůj styl kresby. Z jednoduchého křivého stromku, udělal podobný vánoční stromeček, jako já a postupně čerpal z mého výkresu inspiraci.

Při mé řízené činnosti jsme si nejdříve povídali, abychom se poznali. Jelikož mi hned začal důvěřovat, povídal mi rád o své babičce a celé rodině. Když nastal čas na logopedickou chvíli sedl si přímo před zrcadlo a začali jsme postupně.

Artikulační cvičení: Tímto cvičením jsme si pokaždé rozhýbali jazýček.

Sluníčko – kroužení jazyka dokola, kočička- přejíždění špičky jazyka podél vrchního a spodního rtu, kartáček- projíždění špičky jazyka do stran na zubech, štetka- přejíždění vnitřní strany zubů, palačinka- srolování jazyka, atd. Vše s obrázkovou ukázkou.

Dechové cvičení: zeptala jsem se, zda se nechce vysmrkat, aby mu byla práce, co nejvíce příjemná.

Ukázala jsem mu obrázek Ježečka Franty a zahájila cvičení krátkým příběhem o ježkovi, který jsem přečetla. Viz. Příloha č.1 (U sovy kořenářky Jitky Škarohlídky). Na příběh navazovalo cvičení s emocemi. Nechala jsem Vítku, aby si představil, jak se asi musel Ježek cítit s tak velkým nosem. Nejdříve projevilo emoce smutku(mračení), vyplazovali jsme na sebe jazyk, krčili nos, apod. Na to jsme navázali párem

vybraných dechových cviků, při kterých jsem se snažila vytvářet různé asociace. Například.: sfouknutí více svíček najednou (Adventní věnec).

Schovka: schovala jsem v místnosti předmět, který musel chlapec pomoci,, kukátka“ – rolky od toaletního papíru, co nejrychleji najít. Při tomto cvičení jsem zjistila lateralitu pravé ruky a pravého oka.

Stavění sněhuláka: Ověření dobré hrubé motoriky. Příloha č. 2. Chlapec sám postavil sněhuláka při pobytu na zahradě školky. Později nechal do stavění zapojit i své kamarády.

Pracovní list: viz příloha č.3 na porovnávání velikosti věcí, vybarvování a vyřazování předmětů, které nepatřily do stejné skupinky. Při této aktivitě jsem si zaznamenala na pracovní list přímo špatně řečená slova. Zároveň jsem upozorovala, že chlapec zcela přesně ovládá pojmy (větší, menší, tlustší, nejdelší) a také dokáže říct, co mají dané věci společné a naopak, v čem se daná věc liší. Zároveň jsem měla možnost určit dominantní pravou ruku, při kreslení a ověřila jsem si správnost držení tužky.

Logopedické hádanky

2. den

Pracovní list: Ověření jemné motoriky. Viz.: příloha č.4, obtahování obrázků a kontrola zvládnutého podpisu.

Artikulační cvičení: viz příloha č. 5

Pojmenovávání věcí na obrázku: viz. Příloha č.6

Cvičení na sluchové rozlišování:

1. chlapec zavřel oči, napodobila jsem hluboký a vysoký hlas, když byl hlas hluboký, chlapec zvedl ruku. Bez problému dokázal rozpoznat hluboký tón od vysokého.
2. Vydávala jsem dlouhé a krátké zvuky, chlapcovým úkolem bylo na stůl položit brčko, když je zvuk dlouhý a párátka, když by zvuk krátký. Opět určil bez problému.
3. Říkala jsem dvojice slov (pomalu), chlapec měl říct, které ze slov je kratší a které delší. Toto cvičení dělalo chlapci velký problém, jelikož si neuměl představit dané slovo napsané.
4. Napodobovali jsme různé zvuky zvířat. Poté jsem použila zvuk rrr...rrr a zeptala se, zda slyší, nebo neslyší tento zvuk v následujících slovech: krysa, slepice, krá, rýže, stůl, holínka. V tomto cvičení nebyl žádný problém.

Pracovní list: Doplňit dle vzoru do řady obrázků danou chybějící část těla motýla.

Nácvik výslovnosti hlásek CH a F:

Dle daných pokynů o správném postavení rtů a jazyka jsme postupně zkoušeli obě hlásky.

- Ch- Dýchat na ruce, jako když je nám zima a šeptat cha, che, chi, cho, chu, naříkání ach jo, ach och.
- F- Foukat na ruku jako jemný větřík, doprovázet hlasem, foukat na větrník- spodní ret přidržet u horních řezáků a vyslovovat: fí, fá, fó, fú (studený výdech).

Postupně jsme si ukazovali obrázky, kde se tyto dvě hlásky vyskytovaly a chlapec pojmenoval většinu s menším zlepšením, jelikož slovo říkal pomalu a soustředil se na to, jak slovo znělo z mých úst.

Během dne jsem vybrané slovo ukázala a chlapec mi jej řekl opět špatně. Proběhlo opětovné opravení ve výslovnosti.

Den 3.

Artikulační cvičení

Nácvik výslovnosti hlásek K a T:

Nejdříve jsme si zopakovali na pár obrázcích výslovnost hlásek Ch a F. Poté dle daných pokynů o správném postavení rtů a jazyka jsme postupně zkoušeli obě hlásky.

- K- v leže otevřít ústa, vyslovovat tata, jazyk jemně zatlačit dovnitř, ozve se kaka (koko- slepice, kuku- kukačka)
- T – pootevřít ústa, ťuknout jazykem na horní zuby, šeptem vypustit vzduch na dlaň, drženou před ústy. (ty, ty, ty!)

Pohádka Bílý baráček

Chlapec měl za úkol opakovat po mně v krátkých úryvcích pohádku, která obsahovala slova převážně s hláskou K. Víteček měl problém zopakovat větu o pěti slovech, nebo pletl jedno slovo z věty. Opravdu se snažil slova vyslovit správně třikrát za sebou. Ve chvíli co mluvil pomaleji, šlo to lépe s občasným zaseknutí. Moc ho bavilo opakovat po mně pohádku. Viz příloha č. 7.

Pracovní list: viz. Příloha č. 8

- Porovnávání věcí, zda jsou stejné či nikoliv. Víteček byl schopný krásně vysvětlit celou větou.
- Dle pokynů domalovat k domečku vše potřebné.

Kuba řekl: Při volné chvíli na školní zahradě jsme si zahráli Kuba řekla se všema dětma. Chlapečka to moc bavilo a na všechny úkony reagovat okamžitě správně.

Pracovní list: viz příloha č. 9. O veliké řepě. Vyjmenovat všechny postavy. Výslovnost: Zepa, dedet, babta, vnučta, točičta, myška.

4. den

Artikulační cvičení

Logo obrázky: viz příloha č. 10. Při tomto cvičení jsme si hodně povídali o významu věcí na obrázcích. Ukázali jsme si daný obrázek a kontrolovali jeho výslovnost. Ke každému obrázku jsme si řekli jednoduchou větu, či básničku. Obrázky byly určeny k procvičování hlásek p,b,m,k,g,j,b,h,ch. Zkontrolovala jsem si, jak chlapec slova zná a jak by věc popsal. Zároveň jsem mohla vyzorovat výslovnost hlásek na začátku, uprostřed a na konci. Nejvíce dělaly problém Vítečkovi slova s problematickou hláskou na konci a uprostřed.

Pracovní list: spojování čar dle pokynů, procvičování geometrických tvarů. Víteček znal například šestiúhelník.

Četba pohádky: Přečetla jsem obrázkovou pohádku s názvem Hrátky se zvířátky a zpětně se doptávala na příběh, který si chlapec pamatoval celý správně.

Kartičky na slabikování: viz příloha č. 11. Jednalo se o tři hromádky kartiček, jedna s obrázky, druhá s puntíky a třetí s rozdělením slov na krátké a dlouhé slabiky. Chlapec si vybral obrázek, vytleskal, přiřadil ke slovu daný počet puntíků.

Odměna za spolupráci: Na závěr čekala Vítečka sladká odměna v podobě čokoládového lízátkka.

Závěr, metodická doporučení:

Práce s Vítečkem byla příjemná. Bylo velice vidět, že se mu doma rodina věnuje a mluví s ním v dostatečně velké míře. K žádnému viditelnému zlepšení nedošlo. Při práci se mnou i dával Vítek větší pozor na délku slov a výslovnost, ale logopedická vada ve výslovnosti je dle mého spojená i se sluchovým vnímáním- fonematickým sluchem. U tak šikovného chlapečka bych doporučila intenzivnější logopedickou péči. Bohužel mi jeho záznamy o podrobnější diagnóze nebyly poskytnuty.

Přílohy

